

Numerul 17.

Oradea-mare 24 apr. (7 maiu 1905.)

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

O datorie neîmplinită.

Vreau să încep cu o istorie care mi s'a întâmplat mie și de aceea am dreptul de a-mi spune numele. — E un lucru foarte neînsemnat, înseamnă care a avut o influență atât de mare asupra mea, încât pot să zic, că mi-a schimbat cu desevărire caracterul. — Copiii! — În ori ce timp și la ori ce vârstă, are omul oare-cari îndatoriri pe care trebuie să le îplinească. Căutați ca aceste îndatoriri, fie cât de mari sau cât de mici, să le împliniți la timp! — Nu lăsați nimic pe mai târziu; nimic pe altă-dată. Ușor din „Mai târziu“ se face „Prea târziu“ și atunci vai de-aceia, care, cu inima încărcată de remușcări fără de folos, își zice aceste două cuvinte teribile: „Prea târziu!“

Eră ziua mea de naștere. Împlinisem șapte ani. — Vedeți cât eram de mică, înseamnă, fiind singura fată la părinți, eram foarte alintată și ziua mea se serbă totdeauna cu mare veselie. Promisem dela toate neamurile, dela frați și dela părinți, tot soiul de daruri, când de-odată, apare nănașa mea, cu o cușcă frumoasă, în care săriă cu ochisorii lui negri, sticliți, un canaras.

Eram mută de bucurie. — A trebuit mama să-mi aducă aminte ca să-i mulțămesc.

Aveam un canar, o ființă vie de care puteam să îngrijesc, pe care o puteam iubi și care me va iubi de sigur și pe mine.

„Tu știi, Matilduță, ce gingași sunt bieții canari. Trebuie să îngrijești foarte bine acesta“ îmi spuse nănașa sărutându-mă pe frunte.

„Știu, știu“ și cu o săritură eram afară între ceilalți copii. — Frații mei se uitau ca disprețuitori la micul meu prietin, dar când a început a cânta, părea că ne-a fermecat pe toți. — Tot vuetul, toate jocurile încetară. — Toți se îngrămădiau împrejurul cuștei, pe care o pusesem pe masa din grădină, și se uitau nemișcați la păsăruica cea galbină, care

cântă cât o ținea gura. — Când a tăcut un moment pentru a-și netezi penele de aur, am băgat încet degetul prin gratii și atunci, să vezi comedia, a sărit tipând pe degetul meu și l-a apucat cu pliscușorul. — Ce ris a început atunci, de spaima mea. Fiecare vrea să dea și el degetul ca să-l muște canarul, înseamnă m'am opus și am spus foarte hotărîtor: „Numai cei cu degetele curate“ mai toți și-au ascuns mâinile la spate.

Ne jucasem în grădină, mâncasem fructe și prăjituri, încât, așteptă înzădar canarul aproape de gratie, cu aripele cam deschise și tipând, și uitându-se cu capul plecat la noi, gata de luptă, — atunci a început unul din băeți să fluere — la asta nu se așteptase canarul. A început și el să cânte și se întrecea cu noi, care flueram acum cu toții. Ce vuet! ce risete! și ce bucurie.

„Bibi“, așa l-am botezat, deveni cu totul blând. Când deschideam cușca și-l chemam, sbură pe mâna mea și se uită cu ochisorii lui vioi la mine. Știe că întotdeauna trebuie să capete ceva bun. — Eu, care altfel eram destul de uitată și de neglijentă, pe dânsul îl îngrijam cum nu se poate mai bine. Îmi eră așa de drag!

Într-o zi am întrebat pe mama: „Spune-mi mamă, cât poate să trăiască un canar când ajunge foarte, foarte bătrân?“

Mama, care a înțeles pentru ce o întreb, mi-a răspuns foarte serios: „Cât omul cel mai bătrân!“

Vorba asta m'a înveselit grozav. Nu aveam grija că va muri canarul înaintea mea, — să nu credeți că întrec ceva! Dragostea mea, copilă de șapte ani, avea ceva dureros, eră deja o dragoste de mamă.

Toate au mers bine. Trecure vara, toamna, iarna. Când iarăș se apropiă ziua mea, vine nănașa și ne pofteste pe toți la vie unde eră să dea o serbare anume pentru mine. — Ea știe ce mare plă-

cere îmi face. De când sunt, mi-a plăcut să stau la țară.

Ce pregătiri, ce vuet între noi copiii, vuet la care luă parte din resputeri canarașul, veselul cântăreț. Abia puteam aștepta ziua cea mare. Avea să cânte un taraf de lăutari și noi știam ce horă se întinde la așa ocazie, horă la care luă parte tot satul vecin și noi cu toții. — Avea să fie frumos de tot.

Când au venit trăsurile să ne iee, eram cu toții gata îmbrăcați cu pălării în cap și cu mânușile în mâni. — Nimic nu eră uitat. Nimic decât bietul Bibi care, când m'a văzut că ies din odăe unde eră el, țipă și dădea din aripioare par că s'ar fi spăriat de ceva. „Ai dat paserii azi mâncare și apă?” M'a întrebat mama. „Da, da” am răspuns grăbită grămădind încă o minge în buzunar. Uitasem să-i chimb apa și să-i dau mâncare și acuma eră prea târziu. Me gândiam că-i va ajunge mâncarea și apa până de seară când trebuia să ne întorcem. Am plecat.

La vie se petrecuse ziua și mai bine decât cum ne așteptam. Masa întinsă pe iarbă, tort, champagne, lăutarii cântând în mijlocul horei. Seara avea să fie și un foc de artificii. — Eram fericită, — când de-odată spre sară începură să vie niște noui negri ca cerneala, tunetul bubuiă și fulger după fulger făceau din noapte, care venise fără de vreme, o zi fioroasă. Toată lumea, mici și mari se îngrămădiseră prin casa cea mică dela vie. De-abia te puteai mișcă. A început apoi o ploaie torențială.

Trei zile aproape a ținut cu așa furie încât locul viei fiind la Valea adâncă, nu putură să vie trăsurile și am fost siliți să stăm acolo până ce s'a mai resbunat vremea. Eu nu știam că tata luase cheile casei cu dânsul și că nu lăsase decât bucătăria deschisă unde se aflau slugile.

Sedeam în trăsura cu ochii închiși ca să mi se pară drumul mai scurt și me gândiam cu groază la bietul Bibi. — Tot făceam socoteală câte fire de malai și de cânepă mânâncă pe zi și câtă apă bea și tot îmi ziceam că dacă i-aș fi dat la plecare, destulă semănță și apă, tot i-ar fi ajuns ca să nu rebde foame toate zilele aceste. — Tot drumul me rugam bunului Dumnezeu, să nu se îmbolnăvească Bibi și promiteam în inima mea, că i voi schimbă mâncarea și apa de trei ori pe zi. — Că-l voi ținea ca pe un canar împărătesc. — Me gândiam cu ce să-i împodobesc cușca mai frumos.

Trăsura stătù la ușe. — Tata sări jos și intră repede în casă. Ne-am coborît și noi copiii cu toate jucăriile mele primite ca daruri la vie. — Dar nu me mai bucuram de loc. Am deschis ușa odăii noastre a copiilor, și m'am oprit în prag strigând tare: Bibi, Bibi. — N'a răspuns nimene.

Pe masă, în fundul casei lângă fereastă, stătea cușca cea aurită. Me apropiu spăriată — și prin toată casa resună țipătul meu desperat: „Bibi!” Canarașul zăcea pe spate — mort. — Toți au alergat în ajutorul meu neștiind ce am pățit. Mama se uită foarte serios la mine. „A murit de foame și de sete. Tu nu i-ai dat nimica înainte de plecare — ai mințit.” Atâta tot. — Ea nu mi-a zis alta nimica. Ce putea să-mi spue mai mult decât ceea ce-mi spuneam eu.

Aș fi vrut să me pedepsesc cât de greu, să sufer foame și sete, numai să-l pot face să învie,

să scap de simțirea aceasta teribilă, de părerea aceasta de reu care me torturează într'un mod așa de îngrozitor.

Dacă l-ar fi mâncat o mătă, dacă ar fi pățit altă ceva, aș fi plâns de sigur mult, dar l-aș fi uitat cu timpul; înse gândul acesta, că din cauza uitării mele, a minciunii mele, a murit de foame și de sete, aceasta îmi rupea inima.

„El m'a așteptat, m'a așteptat înzadar!” Nu plângeam de loc, nu puteam să plâng, înse din copila vioae și veselă devenisem tăcută și posomorită. — L-am îngropat în grădină și la capul lui am băgat un simbur de zarzare în pământ, și me duceam în fiecare zi și scormoliam pământul ca să văd simburile dacă nu a dat frunze. — Abia când a înverzit i-am dat pace. — Zile întregi se vedeam într'un loc fără a spune un cuvânt. — Nici un joc nu-mi mai plăcea.

Adese-ori nu mâncam și nu beam apă zile întregi, pentru ca să simt și eu suferințele micului martir. Vina mea, din ce în ce mi se părea mai mare. Nu-ș poate închipui cineva, de câte ori sufletul omoară corpul unui copil!

Fața mea din ce în ce mai palidă, ochii mei din ce în ce mai infundați în cap, îngrijau pe bieții părinți. Au chemat pe un doctor de copii, care s'a uitat lung la mine, m'a ascultat la inimă și mi-a dat tot soiul de doctorii pe care le-am înghițit fără nici un folos. Nu mai puteam mânca. — Cu mare greu me făceau de beam puțin lapte, și atâta tot. Devenisem un adevărat schelet și nimene nu înțelegea ce am, de ce sufer.

Începusem să tușesc, o tușă mică, săcă și mânilor mele slabe ardeau de multe ori ca focul. — În fiecare noapte visam pe bietul canar. Par că me chemă c'un glas subțirel de copil și spunea: „Mi-e foame, mi-e sete”. — Atunci treseriam din somn și-o sudoare rece îmi acoperia tot trupul. — Remâneam apoi trează cu ochii ațintiți în văzduh și o durere, o jele nespūsă îmi stringea inima de-mi venia să țip, dar nu plângeam.

Într'o zi m'a văzut femeia din casă cum stringeam la pept cușca cea frumoasă. O găsise într'un colț de cămară și-o luasem fără știrea nimăru. — „Puiul meu, sermanul pui, cum te-am lăsat să mori de foame și de sete. Tu m'ai chemat și eu n'am venit” și tot spunând aceste cuvinte am lăsat capul meu să cadă pe cușcă și am adormit.

Femeea a chemat pe mama și i-a spus ce a văzut și ce a auzit.

A doua zi am văzut pe mama, care părea foarte supărată pe servitoare, vorbind cu tata în cealaltă odăe. Ușa eră deschisă așa că auziam fiecare cuvânt. — „Trebuie s'o dăm afară, e prea neglijentă și mincinoasă.”

„Par că nu se părea așa de rea dela început!” — zicea tata liniștit.

„Și eu credeam tot așa, înse de când s'a întâmplat de-a perit canarul din cauza ei, nu o mai pot suferi.”

„Dar n'a murit canarul de foame?” Da de unde! — De cum am plecat la vie, a lăsat ușa deschisă, încât a intrat motanul; a băgat cangea prin cușcă și a omorît pe bietul canar.”

Dacă s'ar fi deschis cerul și aș fi auzit glasul ingerilor, nu mi s'ar fi părut mai dulce decât cuvintele mamei. Nu eram eu vinovată! — Nu l-a o-

morit negligența mea! A fost un accident! — N'a suferit un chin lung și îngrozitor.

Un plâns spasmodic m'a cuprins. Plângeam și rideam ca o nebună. M'am îndreptat ca prin minune și n'am înțeles decât mult mai târziu mica scenă jucată de părinții mei.

Nu este oare și pentru copii și pentru părinți o învățatură în istoria această mică și adevărată?

Matilda Poni.

Mi-i dor . . .

*Mi-i dor de-un sat încunjurat
Cu peri și cu cireși în floare,
Cu dealul seu cel înmuiat
În raze aurii de soare.*

*Și de-un păstor frumos și tiner,
La care îi perdusem urma;
De cântecele lui de jale,
Mi-e dor, mi-e dor de toată turma.*

*Aș vrea să-i pot ieși în drum
Cu floricele de lămâie,
Și gând și dragoste și dor
La el pe veci ca să-mi rămâie.*

*Să pribegim noi împreună
Pe câmpurile înflorite,
Ne-având doar alte griji pe lume,
Decât oițele iubite.*

*Având vecine viorele,
Și flori albastre de cicoare,
Netulburate de pizma lumii,
Ce fericitei vom fi sub soare!...*

Elena din Ardeal.

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

V

Un sfat neprimit.

Orașul Alba-Iulia dormia adâncit în tăcerea nopții de iarnă. Pe stradele sale deșerte numai ici coalea se plimbau sentinele, veghiând cu ochii în patru peste siguranța cetățenilor.

Din nălțimea tăriei, blânda stăpână a stelelor imprăștiată torenți de raze reci, luminând ca de zi calea celor doi bărbați, cari mergeau către palatul lui vodă.

— Ți-am spus că e sus încă — grăi Baba Novac, arătând cu mâna la câteva ferestri ale palatului, în cari se mai vedea zare.

— Om cu energie de fer și neobosit întru ridicarea mării neamului seu e vodă, pe care prevedința ni l-a trimis când credeam că gloria neamului românesc s'a stins pentru totdeauna — răspuse în-

suflețit călugărul. — Păcat că are de a face cu niște oameni atât de egoiști și nestatornici, cum sunt cei din Viena, cari poartă cărma imperiului. Ce izbânzi strălucite, ce rezultate mărețe ar dobândi acest vi-teaz neasemănat, de care Turcul tremură, cum nu se mai temuse de pe timpul gloriosului Ioan Huniade, dacă împăratul i-ar sta în ajutor cu toată sinceritatea.

— Tocmai aceasta ni e necazul — încuviință Novac. — Mihaiu nu poate câștiga încrederea deplină a împăratului. Magnații acestei țeri pricep a descoperi în toate planurile lui intenții dușmănoase curții imperiale și toate faptele lui le pun în lumină reuțicioasă, de și poate chiar după sfaturile lor lucrare când le sevârșise.

— N'am nici o încredere în curtea imperială, nici nu-mi place că vodă adună în jurul seu pe toți magnații Ardealului, cari il uresc din suflet ca pe fiul unui neam desconsiderat și cari așteaptă numai buna ocaziune de a se scutura de domnia lui.

— Prea rea părere ai despre magnații cari au jurat lui Mihaiu credință, în frunte cu Csáky și Kornis.

— Mi-e rea părerea despre ei pentru că îi cunosc... Voi cei din Muntenia sunteți aplicați a da crezământ cuvintelor lor prefăcute și nu observați că nobilimea Ardealului numai de silă a jurat credință lui Mihaiu. Adă-ți aminte numai, de câte ori acești domni au jurat credință, când Turcului, când împăratului, când lui Sigismund Báthory, când lui Andrei Báthory, ca apoi la urmă să uite de toate promisiunile serbătorești și să-și calce sub picioare toate jurămintele. Te-am rugat de repetite ori să stăruiești pe lângă vodă să se razime pe popor, care e fidel și ar fi pururea recunoscător domnului de vița lui, dacă acesta i-ar ușură puțin grelele sarcini, sub cari geme de prezent. Aceasta idee am să o desfășur înaintea lui vodă.

Într'aceste sosiră la palat.

Sentinelele cari cunoșteau pe Baba Novac, despre care știeau că are în totdeauna intrare liberă la vodă, nu le făcură nici o dificultate.

Călugărul fu primit de către domnitor ca om cunoscut, care se bucură de toată încrederea stăpânului seu.

Pe o masă de stejar, în candelabre mari de argint ardeau mai multe luminări. Mihaiu luă scrisoarea dela călugăr și o percurse repede. Cum cetia, o veselă espresie de învioșare launtrică se respândia din clipă 'n clipă tot mai hotărâtă peste fața-i de o perfectă frumseță bărbătească, înseninându-i fruntea înnoțată de griji și vrăjindu-i pe buze un dulce suris ușor.

Doamna Stanca îi seriea din Făgăraș vești bune și-i trimitea sărutul frumoasei sale Florica, care se topia de dorul de a-și simți fragedele sale brațe împletite în jurul grumazilor părintelui seu.

În mijlocul atâtor intrigii ce se țeseau neintre-rup în jurul seu, scârbit până 'n adâncul sufletului de atâtea lingușiri lașe, fățarnice calculatoare, ali-piri prefăcute, în cari egoizmul și lăcomia după recompense grase miroșiau cât de colo, cu cari cei din jurul lui Mihaiu îi amăriau zilele — iubirea sinceră și desinteresată a ficei sale eră sufletului seu de părinte ceea ce o ploaie recoritoare e pământului secat de arșița soarelui. O adiere de zefir pe o frunte îmbobată de sudori.

Dar numai câteva clipe fu stăpânit omul lup-telor de acest sentiment gingaș, până când adica privirea-i se mută de pe scrisoare pe tovarășii sei de lupte, cari stăteau înaintea lui. În ochii lui decădată se aprinse privirea de erou, pe obrazii sei uscați și împrejmuți de o frumoasă barbă neagră, se revărsă văpaia însuflețirii. Nu mai eră Mihaiu acum părintele dornic de sărutările fiicei sale, ci domnitorul viteaz, care și-a ales drept țintă a vieții sale ideea măreață de a împreună în mâna sa de oțel frânele ocărmuirii a trei țeri surori, ca apoi devenind tare să-și întoarcă spada resbunătoare în contra neîmpăcatului vrășmaș comun al creștinătății.

— Fiți veseli, căpitani mei! — grăi Mihaiu. — Nu multă vreme avem să mai stăm în nelucrare. Lupte mari, izbânzi strălucite, zile glorioase ne așteaptă! Basta, care s'a făcut curcan de mânie, văzând că toate intrigile sale au fost zadarnice și n'a reușit a dobândi postul de guvernator al Transilvaniei, acum o să îngălbinească de invidie, auzind de planul ce am a-l duce în deplinire.

— Suntem ai tei cu trup cu suflet, cu tot — zise Novac. — Ori în cotro îți vei îndreptă spada, noi îți vom urmă ca slugi fideli.

— Ca prietini fideli — îl corese Mihaiu. — Vreau să ve numesc pe voi prietini, căci între străinii ce me împresoară zilnic, numai puțini sunt cari merită acest nume.

— Dacă-mi faci onoarea de a me numi prietin, atunci trebuie să fii convins că numai binele ți-l voiesc — pași înainte Saschi.

— De aceasta nu me 'ndoesc.

— Atunci o să ascultî cu paciență sfatul unui om fidel, care zi și noapte nu se gândește decât să descopere căile pe cari domnul seu să ajungă la mărire.

— Spune-mi ce voești, te ascult.

— Aș dori să-ți îndrept atențiunea la planurile curții imperiale. Nu sunt învățat, nici nu cunosc toate amănuntele pertractărilor, atâta înse totuș am simțit din vorbele nobililor, cari pe față se laudă că-ți sunt credincioși, la spate înse împletec în înțelegere frățească cu dușmanii Măriei Tale mrejea intrigelor în care atât de bucușii ar vrea să te vază prins, că cei din Viena ar vrea să părăsești Ardealul.

— Împletească numai aceasta mreajă — reflectă Mihaiu zimbînd. — Cel ce sapă groapă altuia, cade el însuș în ea.

— Sfetnicii împăratului își incoardă toate puterile să te scoată din Transilvania. Am auzit azi mai mulți nobili grăind cu bucurie că comisarii sunt instruați să stăruiască în tot chipul pe lângă Măria Ta să renunți de bună voie la scaunul de guvernator al Ardealului.

Ochii lui Mihaiu se aprinseră de mânie.

— Aici mâna lui Basta lucrează — zise el cu un gest de amenințare. — Dar or cât să se trudească acest dușman neîmpăcat, am să-i arăt că nu-și va ajunge scopul nici odată. Am cucerit Transilvania fără ajutorul lui și acum, când e vorba de a culege fructele ostenelelor mele, să me dau la o parte să-i fac loc lui?... Împăratul trebuie să-și dea consensul ca eu să fiu guvernatorul Transilvaniei.

Accentul hotărit, cu care fură rostite cuvintele ultime, par că schimbă firea blândoacă de până a-

cum a călugărului, ochii lui se umplură de foc, pe chipul lui bărbos se aprinse espreșiunea însuflețită a oamenilor stăpâniți de patimi grele.

— Me bucur, doamne, că recunoști că cei din Viena nu-ți sunt prietini adevărați — zise călugărul. M'as bucură și mai mult, dacă cuvintele mele ar avea putere să te poată convinge că nobilii, cari în toate zilele se linguesc pe lângă Maria Ta, toți îți sunt dușmani de moarte, cari te-ar inecă într-o lingură de apă, dacă ar putea și cari, pitulați după încrederea prea mare a Măriei Tale, leșuesc prilejul de a se resvrăți. Eu, care îi cunosc ca palma mea și care am suferit...

Aici Mihaiu îl întrerupse.

— Căpitane! din tine iarăș patima grăește. Asta trebuie să o recunoști... Știu prea bine că în jurul meu sunt multe vulpi vielene. Tu înse vorbești în genere și nu observi că prin aceasta vatem pe mai mulți magnați, despre a căroră credință sunt convins pe deplin.

— Am dovezi, Măria Ta!

Mihaiu-Vodă zimbî și necredință.

— Documente, sau fleacuri?

— Cum vom apretia. Așă cred înse că n'am dat încă nimăru prilej să creadă despre mine că aș fi mincinos.

— Te poți înse înșelă.

Saschi tăcù. De pe fața lui posomorită se vedea că indoiala stăpânului seu îl atinge dureros.

Mihaiu observă efectul deprimător al cuvintelor sale. După ce el mesoră de câteva ori cu pași agitați lungimea odăii sale, de-odată se opri înaintea lui Saschi și-i zise:

— Dacă vrei să me convingi că toți nobilii îmi sunt dușmani, trebuie să produci dovezi. Iată eu îți ușurez lucrul, îți numesc persoanele a căroră necredință să mi-o dovedești. Ce reu poți zice, spre pildă, despre Stefan Csáky, sau Moise Székely?

— Mi-ai luat cuvântul din gură, doamne, — zise Saschi cu bucurie — căci chiar aceștia doi sunt capul complotului ce se urzește în contra Măriei Tale.

— Ce complot? — se miră Mihaiu. — Griji, căpitane, în ce lemn îți implânți securea când vrei să me faci a crede că acești oameni, pe cari i-am încăreat de bunuri și distincțiuni, ar fi trădători.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Gugetări.

Eroarea celor mai multe din femei e de a schimbă sentimentele pentru spirit. *C. Jouy.*

A nu acordă nimic și a lăsa să se spere totul; a convorbî pe pragul amorului, dar cu ușa închisă; iată toată știința unei cochete. *Charles de Bernard.*

În amor, împlinirea celor mai mari dorințe ale noastre, este adesea izvorul suferințelor noastre celor mai mari.

Amorul nu depinde de stimă, dară în multe ocaziuni stima depinde de amor. *Duclos.*

Artistul viitorului.

M a i u.

Maiu, tu a iubirei lună,
Tu transformi pământu 'n rai,
Gând senin și blânde visuri,
Zimbete și flori pe plai.

Ne aduci din necuprinse
Lumi scaldate 'n vecnic soare;
Tu ne vii împodobită
Cu mirezme 'mbătătoare.

Maiu, tu a iubirei lună,
Fii în veci binevenită.
Flori resar pe a ta cale,
Lună dalbă și dorită.

Stelele luciau pe-albastrul
Cer al nopții liniștite;
Freamăt desmierdă tăcerea,
Pacea lumii adormite.

Roza inundă grădina
Cu mirezme-amețitoare,
Varsă luna peste-alee
Razele-î fermecătoare.

Pe pământ e par că-o vrajă.
Eră dalba lună Maiu
Când mi-ai ascultat dorința
Și al inimei blând grai.

Emil A. Chiffa.

C u i b u l f e r i c i t .

(Das Glück im Winkel.)

Dramă în trei acte.

De Herman Sudermann, traducere de Maria Baiulescu

(Urmare.)

Elisabeta. N'ai un moment liber pentru mine?*Videman.* Sună îndată, Elisabeto!*Elisabeta.* Nu face nimic! — Gheorghe! — spune-mi sincer — ce planuri faci pe furis fără să știu eu?*Videman* (incurcat.) Me iartă, Elisabeto!*Elisabeta.* Vezi, Gheorghe, asta n'am meritat-o! Ne-am luat amândoi să împărțim toate. — Sunt a ta și la reu, — nu ți-am fost totdeauna tovarășe? ... Gheorghe! —*Videman.* Iartă-me, Elisabeto, n'am vrut să te mahnesc. Toate au venit așa de repede. — Am să-ți spui cum s'a petrecut tot... Știi tu cât sunt de nemulțămît eu soartea mea aici, ai observat de mult, fără îndoială.*Elisabeta.* Până azi dimineață, — nu!*Videman.* Dar adu-ți aminte! De câte-ori n'am zis — mi-am greșit viața — mi-am, ... mi-am...*Elisabeta.* Da, pentru-că nu-ți trecuseși esamenul de profesor liceal. Asta nu se mai poate îndreptă.*Videman.* Vezi, și tu tocmai acum îmi faci reproșe.*Elisabeta.* Atâta lume ți-a făcut acest reproș, încât ar fi prea crud, să ți-l mai repet și eu acum.*Videman.* Și dacă te ferești să mi-o spui în față; — din bun simț și de milă... mai știu eu de ce? În interiorul teu înse nu me cruți de desprețul teu. Nici că se poate altmintrelea!... Pentru-că o astfel de esistență! — Să depinzi dela fiește-care nebun! — Eu totdeauna am dorit să fiu stăpân pe capul meu!... Așa!*Elisabeta.* Ia-ți seama, Gheorghe — or în care altă funcțiune ai fi fost tot atât de dependent; chiar și la liceu. Și poate că acolo mai mult — așa este meseria ta.*Videman.* Frumoasă meserie!... mai bine aș săpă... la arsenic — crede-me!*Elisabeta.* Gheorghe! Nu mi-ai spus tu de-atâtea ori, cât de fericit ești în cuibul nostru.*Videman* (atins.) Da! — cuibul — nostru — da, da, — așa e — se spune ușor. — Înse asta nu-i de-ajuns — bărbatul trebuie să iasă în lume — sarcinile se înmulțesc. (Sună afară clopoțelul — vrea să iasă.) Las să mai vorbim noi despre asta!*Elisabeta.* Gheorghe, așa vrei să me lași?*Videman.* Dragă, scumpă și bună, nu ți-am spus, că va suna imediat, și cu deosebire din lecția de latină nu pot să rup nici o minută. Sincer vorbind, ar fi o crimă.*Elisabeta.* Drept să-ți spui, asta nu prea seamănă a te fi săturat de meseria ta.*Videman.* Bine, îi las dară să m'aștepte. — Crede-me că te înșeli Elisabeto... Cine-i pus la ham trebuie să tragă, nu se poate altfel... Toate sunt numai pentru binele nostru... Închipuește-ți tu, cât am putea face noi cu talentul ce-l avem pentru agricultură; — unde mai pui, că eu am luat premiul cel dintiu la stupărit... Și ție — of! — ce bine ți-ar sta ca stăpână la moșie. Asta trebuie s'o văd, până când n'oiu închide ochii. Și pune cazul că mi s'ar oferî un cerc de activitate... ca de administrator. sau ca curator sau — unde am putea, neturburați de șpioni și de iscoade — întrebuițez numai terminul teu, Elisabeto — să muncim și să fim fericiți, — mai fericiți decât aici.*Elisabeta.* Și mai fericiți decât aici, zici tu — asta să n'o uiți.*Videman.* Da — mult mai fericiți — neasemănat de fericiți — unde am fi stimați și respectați, unde am putea ară, semănă și seceră după placul nostru.*Elisabeta.* Nu ari, nu sameni și nu seceri și-aici?*Videman.* Ah! nimica toată! Câteva holde să-răcicioase —*Elisabeta.* Eu vorbesc de inimele omenești, Gheorghe — și întrebuițez numai terminul teu propriu.*Videman* (cade pe un fotoliu, după puțină tăcere —) Ah! cu tine zeu nu-i de discutat. Ești prea încăpățînată, Elisabeto! Poate să vie altcineva, care e mai forte decât mine! — Așteaptă să vezi că Rökknitz o să te lumineze mai bine în toată chestiunea.*Elisabeta* (tresare deodată, murmurând.) Va să zică tot Rökknitz!*Videman.* Da, da Rökknitz! — Vezi ala e om! El știe să ne aprecieze mai bine decât noi înșine. Ei acum iartă-me, dacă — (vrea să se ducă.)

Elisabeta. Încă un cuvânt! — Cercul de activitate — de care îmi vorbești, nu cumva ni se ofere de el în hatirul nostru?

Videman. Nu, draga mea! El nu e de felul acela, — din el am format eu omul perfect, așa precum eu ticălosul de mine n'am avut parte să fiu. — Când are ăla convingere că noi suntem o achizițiune precioasă, nu mai așteaptă să vie altul să-l întrecă.

Elisabeta (tresare speriată.) Ah!

Videman. Inse tu te pricepi să-ți ascunzi bucuria. Și eu credeam că cine știe... Spune-mi un cuvânt, Elisabeto, nu te bucuri de loc?

Elisabeta (cade pe un fotoliu.) Du-te acuma, te rog Gheorghe — mai târziu! — Du-te acum!

Videman. Nu se face în interesul teu, Elisabeto — pentru Dumnezeu — nu! (rugându-se.) Spune-mi! Nu te bucuri de loc? (Nu răspunde — el pleacă clătănând capul.)

Scena 11.

Elisabeta, Rosa.

Elisabeta (umblă foarte iritată în sus și 'n jos, se apleacă să-și recâștige liniștea și strigă din ușe.) Rosa!

Rosa. Ce poștești, doamnă!

Elisabeta. Dacă ar veni dl baron mai de vreme decât... or nu, nu, nu-i spune nimic — nu prea sunt bine — am să —

Rosa. Mi se pare, doamnă, că dl baron vine deja —

Elisabeta (după puțină luptă, redresându-se.) Bine!
(Rosa iese.)

Scena 12.

Elisabeta, Röknitz.

Röknitz (cu capul în ușe.) Pot să intru, dragă Elisabeto?

Elisabeta. Poștește.

Röknitz (uitându-se în toate părțile.) Ești singură?

Elisabeta. De tot singură.

Röknitz. Ah! mi se pare că me așteptai?

Elisabeta. Da, — te-am așteptat!

Röknitz. Poftim! — La asemenea primire n'am contat! După cum me luaseși de repede... Sapristi!

Elisabeta. Te rog, seuză-me, dacă adineaori n'am fost destul de politicoasă față de musafirii mei.

Röknitz. Elisabeto, te rog, cred că nu mai încapă vorbă — între noi amândoi —

Elisabeta. De ce între noi amândoi? Între noi amândoi, dragă Röknitz — sau mai bine zis — între mine și între dta, — nu există nimic comun, — te rog să faci bine să iai notă despre asta.

Röknitz. Păcat de Dumnezeu! — Asta o știu eu mai bine decât toți.

Elisabeta. Și nici odată n'a existat ceva comun.

Röknitz. Așa? Pune mâna pe inimă?

Elisabeta. Din copilărie sunt prietina Betinei. Am fost în calitatea asta, timp de doi ani oaspele casei dvoastre și m'am străduit după puteri să fiu încâtva de folos. Asta te îndreptățește poate la oarecare familiaritate fără forme, în conexiunile noastre —

Röknitz. Și la o înțelegere mai serioasă, nu?

Elisabeta. Nu.

Röknitz. Ești gentilă! — zeu afară din cale de

gentilă — te rog inse, spune-mi numai, dacă te prefaci or ai memoria așa de slabă, încât să se fi nimic în cei trei ani din jugul casniciei, toată taina ce plutiă așa de frumos în preajma noastră.

Elisabeta. Dragă Röknitz, aş putea să-ți răspund: Astea nu me mai impoartă — inse nu-mi place să caut subterfugii. — Și iată, deoare ce tot ai atins aceasta chestiune, care mai bine ar fi ramas neexplicată pe veci, te întreb ochi în ochi: Ce-aveai de gând cu mine? — Eram singură, singurică și n'aveam pe nimeni, cine să me scutească, decât pe dta. — Ai fi putut așa de bine să-ți întinzi brațul asupra mea? De ce-ai vrut să me faci metresa dta?

Elisabeta. Elisabeto!

Röknitz. Erau alte femei destule! De ce tocmai pe mine — biet copil? — Știi prea bine că nu iau viața așa de ușor — sunt o natură conștiințioasă cu care nu se poate jucă, fiind că ar rezultă numai nenorocire. — De ce nu mi-ai lăsat puțină liniște?

Röknitz. Și dta oare mi-ai lăsat-o?

Elisabeta. Ce ți-am făcut eu? Ai îndrăsneala să-mi reprozezi, că așa fi fost cochetă față de dta?

Röknitz. Nu, — ce-i drept că nu, — asta eră departe de dta — Elisabeto, uite-te la mine, nu sunt om de nimic!... Inse în interiorul meu am un soi de sânge, care nu se poate stăpâni... Câte lupte n'am avut să petrec chiar dela al doisprezecelea an. — Ah! ce vorbesc — mi se pare că chiar din leagăn. — Nu se pot număra... Vreau femei — am trebuință de femei — nu pot să trăiesc fără de femei.

Elisabeta. Și Betina?

Röknitz. Acum mai spune-mi tocmai de Betina.

Elisabeta. Nici n'o cunoști pe Betina.

Röknitz. Da, așa este. S'o lăsam să doarmă... atâta inse poți să-mi crezi... dacă te aveam pe dta — pe dta — n'aș fi putut nici să te pomenesc odată, cu toate câte sunt... ar fi fost... ar fi fost... un sacrilegiu.

Elisabeta. Da, negreșit că la fiecare ai trebuit să le spui lucrul acesta.

Röknitz. Elisabeto, nu minț... n'am nevoie să spui minciuni... (cu energie selvatică) pentru-că ce-oiu vrea eu, îmi reușește! — Nu știi asta! N'ai avut nici odată teamă de voința mea?

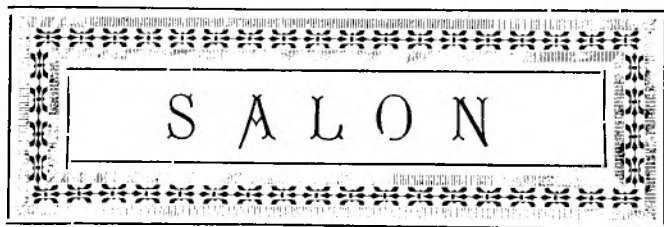
Elisabeta (tace și se întoarce.)

(Va urmă.)

S f a t.

Contra căderii părului. Se ia: alcool rectificat, 0 litru, 56; apă de roze 4 litre, 54, extract de rondoletia, 0 litru, 28; săpun transparent, 14 grame; sofran 0 grame, 90. — Se taie săpunul mărunt de tot și se pune ca să fiarbă cu sofranul în sfertul apei de roze. După ce s'a topit, se adaugă restul apei de roze, apoi alcoolul și în urmă rondoletia care are de scop a parfuma. După ce a stat două sau trei zile, amestecătura e bună de pus în flacoane. — Să se spele părul seara cu amestecătura aceasta.

La Paști.

Așá s'au trezit ei din rărunchii vremii, să nu faci în sfânta Vinere drumuri, ci să aștepti cu evlavie luminata zi a sf. Paști.

În sat, de alt neam nu erá decát un om, a cărui căsuță se 'nvrednici în presara zilei Restignirii Domnului, de o mare cinste. Ușa tinzii lui în spre seară, nu mai avea pace. Din vremea ce banul uriaș se coborî de pe boltă, fetele grăbiau cu roata spre Teclu. Numele lui, pe românește suná: cărămidă, dar Românul are acel bun obicei, că nu poate suferi vorba aspră, dură, deci l-au împodobit pe străin — dacă s'a așezat între ei — cu nume neaș românesc.

Una avea în colțul cârpii legați niște bănuți, Sofia lui Murgu ducea pe doué frunze de hirean grămăduțe de unt proaspăt, iar Florica lui Brumboiu se feriá de prietenele ei, căci avea în sin patru oue. Se apropiau sfintele Paști și duceau prețul pentru „năsădele“. Sermanul Teclu nu mai știea de capul lui, atâtea mărunțisuri avea să aducă dela târg, dar cu toate astea nu greșíá, căci din an în an, s'a dat cu târguri de felul acesta. Pân' ce se apropiá de oraș, înșirá în minte într'una la cele ce avea să cumpere, să nu facă supărare — nimănui.

Lemnușele sbeute cu roșeală îi făceau mai puține gânduri, căci praznicul sf. Paști fără un hârb ce toată ziua stă pe foc pentru roșit de ouă, — cine și-l poate închipuți?

În crânguri și la țarini sosise podoaba; se 'ndesá frunzișul și covorul de iarbă. Vântul își începuse cutrierul de seară; suflá rece și mult. Teclu veniá cu săculețul peste țarini. Mărunțisurile erau multe și așá întârziase puțin, dar nici n'a prea grăbit, căci pân' să sune toaca la „Înviere“ mai erá o zi și doué nopți.

Nevasta lui Teclu toată ziua n'a prea fost singurá. Odată o întrebá câte-un boboc de fetiță de-a sosit Teclu cu „năsădelele“, mai apoi intrá Florica lui Brumboiu să vadă adusu-i-a bărbatu-so panglice late. Florica adecá ardea de curioasă, căci incredințase pe Teclu, să-i cumpere o podoabă pentru păr, ca și a Susanei lui Piper, care se mândriá ca un păun cu coșitele ei.

„Bună seara!“ — de mult me așteptați?

„De mult zeu Teclule, — Doamne, Doamne mult ai mai stat la oraș, — ziceau cu o gură cei strinși după roșele și alte mărunțisuri.

Târgașul întinde săculețul nevestei, să împartă negoțul; el erá obosit. În buzunar avea Teclu ceva, ce semăná cu podoaba Sanei lui Piper; Floricii i-a nimerit gândul, pentru care serviciu a fost respălătit cu: un pachet de tutun și-o pârche de oue vârgate frumos.

Iar ajunseră singuri în colibă. Săculețul cel plin odihniá acuma gol-goluț pe umărul patului, gândiai că nu el a adus negoțul de Paști pentru satul Mesteacăni.

Suflá un vântuleț de primăvară; dinspre văi

veniá miros de brebeni și frunziș. Erá Sâmbăta mare. Prin grădini se opriá cucul câteva clipe, își dádea câțiva ani ș-apoi vedeai că plutește spre crâng, unde începea de nou cântecul. Mugurii proaspeți se legănuau ca trestia.

În ziua Sâmbetei-mari, satul par' că erá altul. Nu auziai chiote, nici frânturi de corn sosite de pe spinarea ridicăturilor. Pe vremea clipei din urmă a soarelui, grădinile nu resunau de suflări în buciom, ei satul îl puteai asemăná cu o cutiuță, în care ai închis gândaci de maiu, ori cu o coșniță de albine, unde nu se face gură multă, ei muncese într'una — pentru hrană. Așá și satul Mesteacăni. În preziua Învierii, nu improșeau la glume ca de alte dáți, ei îngrijați se 'mprumutau cu ce aveau, și se găteau pentru a primi cu vrednicie pe Hristos.

Vecernia trece fără clopotit. Păstorii pe la ivitul stelelor, iată-i coboriți de pe creasta dealurilor, să fie și ei între oameni, la praznic.

Noaptea „Învierii“ e frumoasă, e ca un vâl presărat cu diamante, între cari luna plutește făloasă că domnește peste așá mărețe câmpii. Și se mândriá — cu drept — căci pe ea a vărsat-o condeiul, în cele mai alese versuri și în graiu de aur.

Crăiasa nopții iat-o pe la periferia bolții cerești. Tic... tic... tac... tac... Sferdia de fag din curtea bisericii, spânzurată pe cracul vr'unui prun, vestește că se apropie „Învierea“. Sunetul dat din maiuri trece peste sat tânguitor. Câte odată se 'mpreună sunetul toacei cu al clopotelor vaier, și așá laolaltă spuneau că a sosit clipa împăcării.

Credincioșii curg spre biserică, ca merele din pom, când se mânia Foca. Sutele de lumini aprinse în curtea bisericii, bat în depărtări. Turnul bisericii, privind din depărtare, se părea că se ridicá dintr'un câmp de jăratie.

A înviiat Hristos! Pe ulițe pâlcuri-pâlcuri de oameni vin dela „Înviere“ cu „paști“ în palme — pentru cei de acasă.

Se ridicá soarele ca un mire pe muchea Poienii. Știe par' că și el, că lumea are praznic; se vestește mai măiestos și mai vesel ca de alte dáți. Pomii înfloriți sunt plini de mângăieri, iar pământul cel nins cu flori de sub ramuri, își trezește emoții dulci, ca cele de sfintele evanghelii...

*

Se gatá satul de liturghie. Copiii de cu vreme se iau — cu oue roșii în mâni — spre biserică. La mijloc de drum fac popas; schimbă oue și ciocnesc. Păleul de fete nou-nouț ca un craiu din povești, lunecă voios spre „toacă“, improșcând la „scărți-scărți“. În coșite au panglice târguite de Teclu, iar în sin oue roșii pistrate cu coperiș de lulá. Drumul spunea că a sosit praznicul sfintelor Paști; calea din gard în gard erá preșerată cu frânturi de găoci în toate colorile. Drepti-nedrepti, săraci-bogați, se iau în cărduri spre biserică. Fața li e senină, căci la „Înviere“ au văzut pe Hristos „eșind ca un mire din mormânt“. Toți se apropiau de biserică cu „picioare vesele“ ca să-și „curătească simțirile“, căci așá se cuvine când își „strălucește soarele dreptății“.

În sat e pace. În suflete s'a făcut lumină, au încolțit simburii bucuriei în toate inimile. De pe gânduri s'a rostogolit povara necazurilor; bucuria și sfîntenția zilei toți o prind în cuvintele dulci:

— Hristos a înviiat!

Petru Popa.

Recepția dlui I. Bogdan la Academie.

Vineri la 8/21 aprilie dl I. Bogdan, ales înainte cu doi ani membru al Academiei Române, ș-a ținut discursul de recepțiune.

Dl Bogdan și-a ales ca subiect: „Istoriografia română și problemele ei actuale“.

Nu puteam găsi un subiect — începe conferențiarul, — care să intereseze atât pe istoriografi, cât și pe membrii Academiei mai mult de cât acesta.

Interesează pe istoriografi, pentru că tratează o chestie istorică, iar pe membrii Academiei, pentru că în subiect se cuprinde și o privire retrospectivă asupra activității Academiei pe terenul istoric.

După o scurtă introducere cu privire la însemnătatea acestui studiu, distinsul conferențiar intră în dezvoltarea lui, împărțindu-l în trei perioade.

Prima perioadă, a analiștilor, care cuprinde istoria secolelor XV și XVI; a doua perioadă a cronicarilor care coprinde istoria secolelor XVII și al XVIII, iar a treia perioadă a istoricilor care cuprinde secolul al XIX și cel în care ne aflăm azi.

Prima perioadă a analiștilor, se distinge prin aceea că toate faptele mai însemnate ce se petreceau în acest timp, erau însemnate de către călugării de pe la monastiri, în niște cărți cărora li s'au dat numele de anale.

Analele s'au păstrat mai bine în Moldova de cât în Muntenia, de și aci mănăstirile erau mai numeroase și mai vechi.

În secolul al XVII-lea apar cronicarii care încep în mod mai fidel să aștearnă pe hârtie, toate evenimentele mai însemnate.

Întia cronică e a lui Macarie.

Dl Bogdan vorbește apoi despre toți cronicarii moldoveni și lucrările lor, spunând că ultimul dintre ei și cel mai mare tot deodată, e Neculcea care a scris istoria Moldovei până la 1741.

Contemporanul seu Dimitrie Cantemir trebuie considerat printre istorici, iar nu printre cronicari.

În țara românească, cronicarii n'au desfășurat o activitate tot așa de mare ca și cei din Moldova.

Avem cei mai însemnați: pe Stroe Buzescu, Constantin Căpitanul, iar ultimul și cel mai de seamă a fost Stolnicul Constantin Cantacuzino, un om foarte cult pentru acele vremuri.

El ocupă un loc între cronicari și istorici, a căror perioadă o deschide Dimitrie Cantemir.

Cantemir e nu numai un istoric mare, dar și un om de știință care s'a bucurat pe vremea lui de o reputație europeană.

Istoria imperiului otoman și mai ales descrierea Moldovei va rămâne pentru noi totdeauna cel mai prețios izvor pentru cunoașterea acestei țeri și a organizării ei în secolul XVII.

Cu totul, în alte împrejurări decât în principate se naște istoriografia în Ardeal.

Românii din Ardeal și alte ținuturi, n'au avut cronicari; în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, se formează și aici o clasă de cărturari.

Samuel Klein, George Șincai și Petru Maior, percursorii renașterii literare ce se ivește în principate, o jumătate de secol mai târziu, sunt înse buni istorici.

De pe urma operelor lui Șincai, mai ales, care e cel mai instruit dintre toți, și care a stat în ra-

porturi întinse cu străinătatea, cultura națională a profitat mult.

Cam pe la jumătatea secolului trecut, a început o nouă eră în mișcarea istoriografică a principatelor.

Semnalul l-a dat Cogălniceanu prin scrieri în limbi străine, și având ca izvor istoria lui Enger.

Paralel cu Cogălniceanu, am avut pe Bălcescu, care a scos „Magazinul istoric“, pe Laurian, pe Papiu Ilarian, dela care ne-a ramas „Tesaurul istoric“, prima lucrare în țară, care cuprinde izvoare relative la istoriografia modernă.

Mai târziu ceva, avem pe Hașdeu, care a adus mari foloase istoriografiei, prin izvoarele slave ce a dat la lumină, pe episcopul Melchisedec care a publicat o mulțime de do cumente găsite la monastiri, pe Eudoxiu Hurmuzache care a adunat un mare număr de documente din arhivele străine, privitoare la istoria politică a României din cele mai vechi timpuri și până azi etc.

Aceste însemnate izvoare au fost date la lumină în timpul din urmă, de către dnii D. Sturdza, D. Onciu, N. Iorga, A. Xenopol, sub îngrijirea Academiei Române.

Vorbind în special de dl Iorga, dl Bogdan îl numește cel mai fecund istoric al țerei românești.

Trecând la fazele istoriografiei române, distinsul academician spune că cea mai veche dintre ele se poate numi baza religioasă.

Mai târziu inse povestirea și însemnarea faptelor interesante trecând din mâna călugărilor în aceea a boerilor sau oamenilor cu carte, istoriografia deveni politică sau provincială.

La sfârșit când istoriografia începe a se ocupa nu numai de domni, ci și de soarta poporului român, de substrat, cum este astăzi și cum trebuie să fie, atunci ea devine națională.

Și e mai interesant a studia toate manifestările spiritului poporului în trecut, de cât a te ocupa numai cu descrierea războaelor.

Activitatea generației actuale, ca și a celei viitoare, trebuie înse îndreptată asupra culturii poporului român, și pentru aceasta e nevoie să se adune la un loc toate documentele publicate, să se editeze toate documentele ce se găsesc împrăștiate prin arhivele statului, etc., și acest lucru pentru un mai bun rezultat să se facă cu sprijinul statului și sub supravegherea Academiei.

Dl Bogdan a terminat adăogând că istoricilor de azi li se mai cere să fie cât se poate obiectivi, să nu aibă în vedere decât adevărul și numai adevărul, căci dacă în trecut alta a fost linia de conduită a istoricilor, ea a fost determinată de jugul aspru al fanarioților.

După dl Bogdan a luat cuvântul dl Dimitrie Sturdza, secretarul general al Academiei. Dsa a adus elogii dlui Bogdan pentru activitatea ce desfășură de douzeci și cinci de ani pe terenul istoric și literar, activitate pentru care a bine-meritat locul de onoare ce ocupă azi în sinul Academiei Române.

Oricare ar fi felul de amor care ne preocupă, plăcerile aceste sunt vii, și suvenirea lor atrăgătoare; și în această posesiune, contrar tuturor celorlaltele, suvenirea lucrului pe care l-am perdut pare totdeauna mai presus de cea ce putem așteptă dela viitor.

Sterdhal.

O serbare românească în Budapesta.*

— Serata muzicală a corului bisericii române. —

Convenirile sociale românești din capitala țerii sunt foarte rare și nu totdeauna reușite, de și publicul românesc e destul de bine reprezentat prin numărul cel mare de funcționari mari și mici, stabiliți acolo. Vor fi multe și explicabile cauzele acestei împrejurări. De astă-dată avem înse să înregistrăm una din cele mai reușite conveniri, aranjată, precum ni se raportează, de corul bisericii române de-acolo. Corul acesta înființat de câteva luni la inițiativa dlui cand. de prof. Dionisie Stoica, și condus cu dibăcie de dl abs. de teologie și stud. filos. Sebastian Stanca, în scurt timp a izbutit să atragă public tot mai mult la serviciul divin, ce se celebrează în fiecare duminică și serbătoare în capela română. Și ca să contribuie la dezvoltarea unei vieți sociale mai intense între Românii din Budapesta, acest cor și-a propus a aranja cât mai multe conveniri. Cea dintiu, aranjată joi, la 17/30 martie în reduta orășănească, sub patronajul președintelui comitetului parochial, dl dr. Iosif Gall, a întrecut chiar și așteptările cele mai optimiste. Atâta public românesc și atât de distinct, de multă, multă, multă vreme n'a convenit în Budapesta — și iarăș un program atât de bine ales pentru o serată românească și atât de reușit executat nu e tocmai lucru ce să se fi practicat până acuma la astfel de conveniri.

S'a cântat o piesă bisericească și incolo tot cântece populare. Numărul celor ce au luat parte s'a urcat cu mult peste 200. Și n'au fost numai Românii din Budapesta, ci și din provincă. A face lista completă a tuturor e de tot anevoios. Nici nu voi încercă. Amintesc numai pe cei ce nu mi-au scăpat din memorie: Pr. Ssa dl episcop al Aradului, Ioan Ig. Papp, P. C. Sa dl archimandrit din Caransebeș, Filaret Musta. II. Sa dl dr. Iosif Gall, membru în Casa magnaților, dnii juzi de Curie I. Mezei cu familia și Iosif Popp, dnii deputați dietali Szerb și Ciocan, dl secretar ministerial S. Suci, dl director al „Albinei” P. Cosma, dnii advocați Em. Ungurianu din Timișoara, C. Brediceanu și St. Petrovici din Lugoj, Nic. Zigre din Oradea-mare, părintele Bogdanoviciu; familiile: Babeș, Radulescu, Farchescu, Liuba, Leota, Bordan, Nemeșiu, Lucaciu, Podoabă, Cuibuș, Ciuta, Pateșan, Lăbontiu, Husar, Popescu, apoi câteva familii străine; dnii căpitan Popovici, locotenenții Blându, Bordan și Roman, sublocotenent Gomboș, Moldovan, dr. Chimbir, dr. Dragonescu, dr. Nyilvan, C. David, Anton Mocsanyi, Vasii Tălăuanu, Pârvu, Onciu, Roșca etc. etc. și multă tinerime universitară. Cred că vom avea lista completă a participanților când se va publică darea de seamă despre sumele încurse benevol.

Programul a constat din următoarele puncte:

1. „Adusu-mi-am aminte”, coral bisericesc. O compoziție admirabilă, cântată esact din partea corului. Publicul a fost impresionat în deosebi prin tonurile adânci ale basului, care de altcum are și rolul în piesă — și laudă li se cuvine basistilor. Piesa a fost viu aplaudată.

* Din lipsa de spațiu, acest raport nu s'a putut publică pân' acuma. Dar și târziu, ne-am crezut datori a-i face loc, căci ne relatează despre o manifestație culturală, de care cu plăcere trebuie să luăm act.

Red.

2. Președintele corului, dl Dionisie Stoica, cand. de prof., a rostit un discurs bine simțit; arătând importanța bisericii în trecutul nostru istoric și însemnătatea parohiei române din Budapesta în viața românilor de-acolo, sulevează în deosebi meritele dlor dr. Gall și Bogoevici la înființarea parohiei și afirmă că parohia are și o menire socială pentru Românii din capitală, căreia va corespunde, dacă sub auspiciile ei se vor aranja cât mai multe conveniri. Direct spre acest scop este chemat corul bisericesc, pentru a cărui stabilitate s'au luat pașii necesari. Vorbitorul amintind că în 25 martie s'au implinit 5 ani dela înființarea parohiei, privește convenirea aceasta atât de reușită, prin care se serbează împlinirea acestor ani, de un bun augur pentru dezvoltarea de-acî nainte a unei vieți sociale românești mai intensive și crede că pus corul bisericesc pe baze solide, în scurt timp s'ar putea formă pe acest temei o Reuniune de cântări, când apoi viața socială românească din Budapesta nu va suferi. În cele din urmă vorbitorul mulțumește oaspeților pentru sprijinul moral și material. Au urmat aplause prelungi.

3. „Răsunetul Ardealului”, de Vidu-Popovici. Acesta a fost un punct de forță al programului. Nentrecura piesă a dlor Vidu-Popovici e cunoscută în cercuri largi românești, s'a cântat și de societatea Carmen în București. Publicul românesc din Budapesta, cu puține excepțiuni, n'a cunoscut-o încă. Armonizată pentru cor bărbătesc (se cântă mai ales în cor mixt) au auzit-o Budapestanii pentru prima-ora din acest prilej. Deja în partea primă s'a relevat un mic solo de tenor: Trece doru suspinând, ochii n lacrimi udând, cântat limpede și cu sentiment. Solo de forță din partea a doua a fost cântat de tot impresionător de dl basist Isac Lința, stud. fil. Răsunetul corului la acest solo a fost bine făcut. Partea a treia în tempo repede a fost de asemenea cu pricepere și simț predată, tot așa finalul. Un ropot prelung de aplause a făcut să ne mai cânte cea mai nouă compoziție a dlui Vidu: „Pic”. Veselă, ușoară, hazlie a plăcut publicului — dar n'a putut face să-i treacă impresia lăsată de Răsunetul Ardealului și a trebuit în urma potopului de aplause, să se repeteze acesta, după Pic.

4. „Terzett-ul 1” al lui Viotti, executat de dnii Bohățel, stud. tehnic (violin I). O. Novacovici, officiant (violin II) și E. Katzwinschi, stud. jur. (celto) a fost cu atențiune ascultat și cu multe aplause resplătit. Toți trei debutanții s'au arătat diletanți cu multă dibăcie. A escelat dl Bohățel, cunoscut publicului și dela alte conveniri românești, dar n'au ramas mai pe jos nici dnii Novacovici și Katzwinschi, cari de de și nu se ocupă cu muzica decât de dragul ei, ea și dl Bohățel, au ajuns departe în tehnica muzicală. În urma aplauzelor, ce nu mai încetau, dl Bohățel a mai cântat un solo elastic, și pe urmă, simț iară de aplause: doina ciobanului, când și-a perdut și aflat oile.

5. Ultimul punct a fost „Hora Ploaia” a lui G. Dima. Și piesa aceasta a fost pentru prima-ora cântată în Budapesta și a fost bine cântată. Aplaudată prelung, corul a mai cântat cu succes „Nu-i dreptate” tot de Dima. Amintesc aci, că programul distribuit la casă a fost cu mult gust tipărit.

După executarea programului a urmat cină comună într'o dispoziție generală dintre cele mai bune.

Ací, mulțumind dl Stoica din nou oaspeților, cărora li se datorește succesul cel splendid al întrunirii și serbării, amintește că și Escelența Sa dl mitropolit I. Mețianu, fiind în Budapesta, ar fi dorit să participe, dar a fost împedecat din cauze sanitare, iar Pr. SSa dl episcop al Caransebeșului, N. Popea, care de asemenea doriá să participe, în ultimul moment a fost înștiințat despre moartea unui membru din familie. Ridică paharul pentru patronul seratei dl dr. I. Gall și pentru oaspeți. Petrecerea a urmat în aceeaș dispoziție până la 3 ore.

În urma celor espuse, reese clar meritul acestui cor, în frunte cu președintele lui. Succesul punctelor corale din program se datorește în primul rând harnicului dirigent S. Stanca, iar succesul întreg al întrunirii se datorește atât corului, cât și publicului.

Un bărbat cu greutate dintre cei de față s'a exprimat cătră coriști: Ați făcut cinste neamului, iar pe unul dintre oaspeți, străin, care cercetează des ređuta l-am auzit zicând: Așá întrunire încă n'am mai văzut în sala aceasta.

Aranjate în fiecare an 3—4 conveniri de aceea, viața socială românească din capitală va fi una dintre cele mai înfloritoare. (Rap.)

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Ioan Vajda-Voevod* de Gârbou și dsoara *Elena Hosszu* de Mesteacán s'au logodit în Cluj — Dl *Mihail Saligny*, inginer în București, fiul dlui A. Saligny, membru al Academiei Române, se va cununá cu dsoara *Eufrosina I. Deciu* din Galați, la București în 24 aprilie v. (7 maiu n.) la ora 9 seara în biserica Domnița Balasa. — Dl *Victor Tufan*, absolvent de teologie și dsoara *Silvia Birtolon* s'au cununat la 2 maiu n. în biserica gr. cat. din Lăscud. — Dl *George Szilágyi*, proprietar în Sanisláu, comitatul Sátmar, s'a logodit cu dsoara *Clarisa Lazin*, fiica repositului Paul Lazin, fost căpitan la honvezime în Sátmar.

Dna Matilda Poni colaborând din nou la „Familia”. Anunțăm cu plăcere că distinsa noastră poetă dna *Matilda Poni* ne face onoarea să colaboreze de nou la foaia noastră, pe care mai de mult de atâte ori a ilustrat-o cu poeticele sale inspirațiuni. Dsa își începe colaborarea cu prea drăguța schiță din fruntea numărului prezent al foii noastre, care de sigur are să fie cetită sub impresiunea unui rar deliciau literar. Autoarea vrea să scoată o carte intitulată: „Istorii mici pentru copii mari”. Una din aceste mici istorioare este și ceea ce care dsa ne face plăcuta surprindere de astadata.

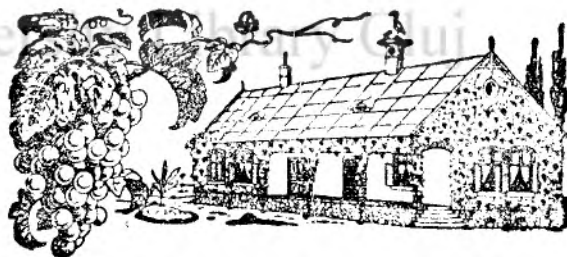
Știri personale. Dl *Din. Comșa*, profesor la seminarul Andreian din Sibiu, care cu splendidul volum „Din ornamentica română” ș-a atras atențiunea cercurilor culturale românești, a fost decorat de Maj. Sa regele Carol cu ordul „Coroana României” în rang de cavalier. — Dl dr. *Alex. M. Pop*, specialist în boalele interne, medic balnear, ș-a reneput practica medicală la Băile-Herculane în 1 maiu. — Dl *Traian Pășcuțiu*, inginer la căile ferate în Kaposvár, a fost transferat în aceeaș calitate la Brașov.

Au murit: *Emilia Gurban n. Cornea*, soția părintelui protopresbiter din Boroșineu Constantin

Gurban, la 12/25 aprilie, în Buteni, în etate de 56 ani; — *Nicolae Anthon*, căpitan c. și r. în penziune, la Năseud, la 28 aprilie n., în etate de 83 ani; — *Ioan Popovici* senior, paroc gr. or. român în Bocșaromână, la 13/26 aprilie, în etate de 85 ani; — *Nicolau Fabian*, învățător în penziune, în Bârsana, Marămureș, în 30 aprilie n., în etate de 69 ani.

Înmormântarea lui Dionisiu Cîmponeriu, director de telegraf militar și de poștă în Saraievo, a cărui moarte o anunțărăm pe scurt în nr. trecut, s'a făcut acolo cu mare pompă. Guvernătorul Bosniei și Herzegovinei a anunțat tristul eveniment printr'un ordin de zi, prin care a făcut elogiul memoriei repositului. S'a și adunat lume imensă, de care nu s'a mai văzut de când a murit înainte cu 9 ani mitropolitul sârbesc. Serviciul divin s'a servășit de preotul românesc militar gr. or. Iosif Serafin din Plevna. Cântările le-a cântat trei soldați români din artileria din Saraievo. Doue trăsuri de doliu duceau cununile stimătorilor și amicilor, printre cari s'a remarcat ale familiilor române și a „Coloniei Române” din Saraievo. Ne însoțim și noi cu toată condolența la jalea familiei, căci repositul a fost unul din cei mai vechi cetitori și sprijinitori ai noștri; au trecut trei-zeci de ani decând ne-a fost un credincios abonant. Ne închinăm cu respect memoriei sale!

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

Plantați viță de vie
lângă fiecare casă și în grădnilor de lângă
casă în pământ și nășip.

Strugurii se fac în patria noastră peste tot și nu există casă, lângă zidurile careia să nu poată fi cultivată cu puțină îngrijire; pe lângă aceasta ei formează o podoaabă aleasă și pentru alte edificii, grădini, garduri etc. fără ca să ia cea mai mică particică din spațiul destinat pentru alte scopuri. Ei sunt poamele cele mai multămitoare, pentru ca rodese în tot anul.

Spre acest scop inse nu putem folosi tot felul de viță, pentru că o mare parte din ele la dezvoltare nu rodese; din această cauză până acum multe n'au putut da rezultat. Dacă inse plantăm sorte potrivite pentru formarea de vițe, vedem casa în tot timpul coacerii cu cea mai aleasă tămăioasă și alte feluri de struguri dulci.

Soiurile sunt descrise într'un preț curent ilustrat, care se trimite gratis fiecăruia, care își trimite adresa cu o carte poștală. Altoi de viță nobilitată se mai găsește în cantitate mare cu prețuri reduse. Vinuri pentru familie: dela 50 litri în sus, cu prețurile cele mai eștine, precum și „Delaware” luciu pentru plantat și mustre de vin din ea.

Prima plantațiune de nobilitare a viilor
de *Érmellék*

Nagy-Kágya (comitatul Bihar.) 6—8

Noroc gigantic la Török.

E neîntrecut norocul ce se ține morțiș de banca noastră. În vreme scurtă am plătit stimaților noștri cupărători câștiguri mai mult de 18 milioane coroane; esclusiv în ultimele 6 luni cele mai mari doue câștiguri și adecă :

câștigul de **602,000** coroane pentru losul nr. 98,924,

câștigul principal mai mare de **400,000** coroane pentru losul nr. 83,451, apoi 100000, 800000, 700000, 600000, 25000, 20000, mai multe câștiguri de 15000, 10000 și afară de acestea încă multe alte mai mari câștiguri.

De aceea recomandăm, ca să luați parte la tragerile cele mai bogate din lume, cari se încep cât de curând și să comandați la noi un los norocos.

La tragerile ce se încep, tragerea 16., pe **110.000** losuri ead **55.000** câștiguri în bani, cari fac total suma uriașe de **14 milioane 459.000** coroane.

Să-și caute fiecare numele!

(care-l poate afla în alfabet)

Fiecare să-și încerce norocul cu numărul, ce corespunde numelui seu, or numelui v'ruinui membru al familiei.

Ein Jeder suche seinen Namen!

(welcher alphabetisch geordnet zu finden ist.)

Ein Jeder versuche sein Glück mit derjenigen Nummer, welche neben seinem Namen oder dem eines seiner Familienmitglieder verzeichnet steht.

Adam	982	Cecilia	83156	Gellert	72630	Janos	82957	Manó	C3259	Salamon	2895
Adel	4143	Celestin	83519	Gereben	82349	Jenő	83245	Marcel	2881	Samu	7979
Adolar	12302	Dániel	2778	Gergely	88216	Jolán	2877	Margit	7280	Sándor	17763
Adolf	20422	Dávid	5637	Geza	2797	Jónás	7260	Mária	17707	Sári	22019
Agnes	22511	Denes	12426	Gizella	5649	Józsa	13230	Márkus	22014	Sarolta	24029
Agoston	24242	Dezso	20983	Gusztáv	13151	József	21452	Mártha	24003	Sebestyén	24289
Aladár	28818	Domokos	23006	György	21145	Judith	23095	Márton	24274	Simon	40746
Albert	44360	Dóra	24258	Győző	23018	Juliska	24358	Matild	40705	Szeréna	57716
Alfréd	59119	Dorotea	29529	Gyula	24268	Kálmán	40482	Matyás	56693	Taksony	59575
Akos	72613	Edith	56310	Hedwig	29633	Karolin	56572	Melánia	59564	Tamáš	80973
Amália	82811	Ede	59159	Helena	56525	Károly	59505	Menyhért	80019	Taszil	83022
Ambrus	83145	Edwin	72622	Henriette	59167	Katinka	72645	Mihály	83006	Terus	83800
Andor	83505	Elek	82836	Henrik	72633	Kázmér	82960	Miklós	83277	Tibor	8999
András	990	Elemér	83164	Hermann	82954	Kelemen	83246	Miksa	2890	Tihamér	8504
Anna	4948	Emil	83520	Hermína	83217	Klára	2878	Milán	7288	Timon	18652
Antal	12417	Emma	2784	Hilda	2799	Klotild	7266	Mór	17738	Tivadar	22027
Aranka	20593	Endre	5641	Hubert	6313	Kornel	16863	Móric	22016	Tóbiás	24055
Armánd	22514	Ernő	12433	Hugó	13154	Kornelha	22002	Nándor	24014	Urbán	24295
Arnold	24248	Ernesztin	21142	Humbert	21147	Kristóf	23097	Nagyisz	24279	Valéria	40789
Árpád	28828	Erwin	23007	Ibolyka	23077	Kristina	24365	Olga	40737	Vazul	58013
Arthur	44389	Eva	24259	Iduska	24277	Lajos	40486	Olivér	57088	Vendel	59586
Aurél	59142	Erzsébet	29536	Ignác	29447	László	56678	Orbán	59566	Viktor	80974
Attila	72615	Eszter	56471	Ilka	56552	Laura	59532	Oszkár	80458	Viktoria	83047
Balázs	82826	Etel	59163	Illés	59168	Lázár	73076	Otto	88008	Vilbáld	85302
Bálint	83155	Fabián	72625	Ima	72639	Lénárt	82960	Ódón	88281	Vilma	2900
Barnabás	83511	Félix	82837	Ilona	82955	Lenke	83255	Pál	2892	Vilmos	8618
Béla	2749	Ferdinánd	83215	Imre	83225	Leó	2879	Paula	7300	Vince	18655
Benedek	5498	Ferenc	83531	Ince	2876	Leónia	7378	Petronella	17740	Virgil	22029
Bernát	12424	Flóra	2793	Ipoly	6432	Lidia	17350	Péter	23017	Zoltán	24044
Berta	20978	Franciska	5642	Iren	13229	Lipót	22009	Piroska	24017	Zsigmond	25156
Bertalan	22523	Frida	12435	Irma	21148	Lóránt	23100	Pista	24288	Zsófia	42270
Blanka	24254	Frigyes	21144	István	23092	Lothár	24373	Rafael	40742	Zsuzsanna	58021
Bódog	28886	Fülöp	23009	Izabella	24354	Lorinc	40702	Regina	57286		
Bogdán	56273	Gábor	24263	Izidor	40463	Ludmilla	56687	Richard	59573		
Bogbála	59145	Gáboriella	29541	Iván	56556	Luiza	59556	Róbert	80639		
Boriak	72618	Gáspár	56511	Jakab	59203	Malvin	73133	Rózsika	83020		
Brunó	82834	Gedeon	59164	Janka	72644	Manfréd	82975	Rudolf	83296		

Cel mai mare eventual câștig **1.000,000 DE COROANE.**

Mai departe premiu 600.000, un câștig de 400.000, 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000 și încă multe alte câștiguri.

Prețurile losurilor de prima clasă :

$\frac{1}{8}$ los orig. fl. —.75 sau 1.50 cor. || $\frac{1}{4}$ los orig. fl. 1.50 sau 3.— kor.
 $\frac{1}{2}$ " " " 3.— " 6.— " " " 6.— " 12.— "

Losurile se trimit cu ramburs, or după anticipativa trimitere a sumei.

Conspectul oficios gratis. Ne rugăm pentru comande imediat la losurile amintite, or mai târziu

până în 15 maiu a. c.

a trimite la noi cu încredere, fiind că numerii norocoși se trec iute.

(4-6)

Török A. és Tsa

Casă de bancă în Budapesta. Cea mai mare prăvălie de losuri din patrie.

Prăvăliile principale de losuri: Centru : Teréz-körut 46/a. I. Filială : Váci-körut 4/a.

II. Filială : Muzeum-körut 11/a. III. Filială : Erzsébet-körut 54/a.